

## TARBIJAVAIIDLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number 19-1/24-01370  
Otsuse kuupäev 24.05.2024  
Komisjoni koosseis Aase Sammelselg

Tarbija  
Kaupleja ArmyLaw OÜ (14302420)

Tarbija nõue Kauplejale üleantud tasu tagastamine.

### Resolutsioon:

#### Komisjon otsustas:

1. avaldus rahuldada.
2. ArmyLaw osaühingul tagastada tarbijale 2 000,00 (kaks tuhat) eurot.

**Kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu või seda ei järgi, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.**

**Kaupleja peab 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast teatama kirjalikult Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile otsuse täitmisest või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakoh tule esitatud hagiavaldusest.**

#### Asjaolud:

Pooled sõlmisid 3.märtsil 2023 õigusteenuse osutamise lepingu nr 03.03.2023-166K, millega kaupleja võttis endale kohustuse osutada tarbijale õigusabi vajalike dokumentide koostamisel, mida tarbija saadab ajateenistusse kutsumisel enda nimel või kaupleja kaudu Kaitseressursside Ametile või teistele Eesti ametiasutustele. Lepingu järgi on õigusteenuse (koostöö) eesmärk vältida seaduslikul alusel kliendi sõjaväeteenistusse kutsumine. Tarbija kohustus tasuma õigusteenuse eest 2 000,00 eurot.

Kaupleja esitas tarbijale 11.aprillil 2023 arve JKS11042023-2K, 8.mail 2023 arve JKS2023-99K ja 14.juunil 2023 arve JKS2023-121K vastavalt 663,40 euro, 666,60 euro ja 666,60 euro tasumiseks. Pooled ei vaidle selles, et tarbija on tasunud kauplejale 2 000,00 (666,70 + 666,70 + 666,60) eurot.

22.jaanuari 2024 e-kirjaga saatis tarbija kauplejale lepingu ülesütlemise avalduse ning nõudis kauplejale üleantud tasu tagastamist. Tarbija hinnangul ei ole kaupleja lepingut kohaselt täitnud; talle antud nõuannete järgimine oleks viinud kuriteo toimepanemisele; kaupleja rikkus lepingu p-s

5.2 sisalduvat garantii andmise kohustust. 23.jaanuari 2024 e-kirjaga saatis kaupleja (esindaja - Vesterinen Partnerid OÜ) tarbijale vastuse, milles asus seisukohale, et ei ole tarbijaga sõlmitud lepingut rikkunud ning tasu tagastamiseks alus puudub.

### **Kaupleja seisukoht:**

Kaupleja väidab, et tarbijale antud õigusabi oli asjakohane ja õiguspärane. Tarbijale selgitati, milline võib olla Kaitseväe arstlikku komisjoni ilmumata jätmiseks mõjuv põhjus ning toodi näiteid. Tarbijale ei ole soovitatud olematute haiguste väljamõtlemist. Tarbijale oli väljastatud haigusleht, millest saab järeldada, et tarbija oli tegelikult haige.

Tarbijale antud garantiid ei ole rikutud, kuna tarbijat ei ole lepingu kehtivuse ajal ajateenistusse võetud. Tarbijale selgitati võimaliku trahvi vaidlustamise võimalust; tarbija ei ole trahvi saamist tõendanud.

Tarbijaga sõlmitud lepingu järgi ei kuulu lepingust taganemise korral ettemaks tagastamisele.

### **Komisjoni põhjendus:**

Tarbijakaitseaduse (TKS) § 51 järgi lahendatakse tarbijavaidlus poolte kirjalikult esitatud ning sekretariaadi kogutud teabe ja tõendite alusel.

Võlaõigusseaduse (VÕS) § 3 p 1 järgi tekib võlasuhe muu hulgas lepingust. Pooled on esitanud komisjonile lepingu, millel on käsunduslepingu iseloom.

Esmalt kontrollib komisjon, kas poolte sõlmitud lepingu eesmärk ja/või selle sisu võib olla vastuolus heade kommetega, mis toob kaasa tühisuse. Kui tehingu tühisuse aluseid ei esine, hindab komisjon, kas tarbija on lepingu kehtivalt tühistanud või selle üles öelnud ning seejärel hindab komisjon kaupleja õigust tasule.

Komisjon selgitab, et tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) § 66 lg 1 järgi on heade kommete või avaliku korraga vastuolus olev tehing imperatiivselt tühine, so formaalselt eksisteeriva tehingu (lepingu) kehtivus ei sõltu poolte arusaamast.

Riigikohus on korduvalt selgitanud, et tehing võib olla heade kommetega vastuolus erinevatel põhjustel, mida ühiskonnas valitsevate arusaamade järgi võib pidada ebamoraalseteks ja taunitavateks. Tehing on vastuolus heade kommetega, kui see eksib ausalt ja õiglaselt mõtleivate inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtete vastu tehingu tegemise ajal. Tehingu heade kommete vastasus võib tuleneda kas tehingu eesmärgi heade kommete vastasusest või ühe poole ebamoraalsest käitumisest tehingu tegemise eesmärgil (vt Riigikohtu otsus tsiviilasjas 3-2-1-111-08, p 23, otsus 3-2-1-83-13 p-d 13-14).

Tarbija on selgitanud, et sõlmis kõnealuse tehingu eesmärgiga vältida kaitseväekohustuse täitmist.

Kaitseväekohustus, kaitseväeteenistuse ja asendusteenistuse subjektid, nende õigusliku seisundi, kaitseväekohustuse täitmise korraldus ning kaitseväelaste suhtes rakendatavad ergutused,

distsiplinaarvastutuse alused, distsiplinaarkaristused ja distsiplinaarmenetluse kord on reguleeritud kaitseväeteenistuse seadusega (KVTS § 1). KVTS § 2 järgi on kaitseväekohustus Eesti kodaniku kohustus osaleda riigikaitstes; kaitseväekohustus on kaitseväekohustuslasel, kelleks on muu hulgas kutsealune. Pooled ei vaidle selles, et tarbija oli lepingu sõlmimise ajal kaitseväekohustuslane, kellel lasus kohustus seaduses ettenähtud tingimustel ja korras teha läbi kaitseväeteenistus (KVTS § 5). Kaitseväekohustus on suunatud Eesti Vabariigi ja Eesti põhiseadusliku korra kaitsmisele; kaitseväelaselt eeldatakse ohverdusi isamaa eest ning oma kohustuse täitmist kogu mõistuse ja jõuga (vt KVTS § 10 jt).

Komisjoni hinnangul sõlmis tarbija vaidlusaluse lepingu eesmärgiga, mis on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega (vt preambul ja § 1) ja kaitseväeteenistuse seadusega. Komisjon peab vajalikuks juhtida tähelepanu karistusseadustiku §-le 440, mille järgi on kaitseväeteenistusest kõrvalehoidumine endale vigastuse tekitamise või tekitada laskmise, haiguse simuleerimise, dokumendi võltsimise või muu pettuse kuritegu. Komisjoni hinnangul mõistsid mõlemad lepingu pooled tarbija eesmärgi sarnaselt ning kaupleja toetas oma tegevusega tarbija soovi vältida kaitseväeteenistust. Komisjoni arusaama ei kummuta lepingu sisus olevad formaalsed viited tegutsemisele vaid seaduslikul alusel, kuivõrd kaupleja tegevuses väljendub vastupidine.

Komisjonile esitatud 26.juuni – 15.augusti 2023 e-kirjavahetuses sisalduvad kaupleja selgitused ei ole hinnatavad õigusabina. Kaupleja ei ole selgitanud tarbijale kaitseväeteenistuskohustuslaste tegevuseks ettenähtud tervisenõudeid ega ka vastavate õigusaktide olemasolu (vt KVTS alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse ja kaitseministri määrused), sh võimalust vastavate eelduste olemasolul läbida asendusteenistus. Kaupleja on kogunud ja vahendanud näiteid, milliste haigusnähtude meditsiinitöötajatele kirjeldamisest võiks teenistusse võtmise vältimisel abi olla. Samuti on kaupleja tarbijale selgitanud, kuidas vältida kontakte pädevate isikutega (uue e-aadressi loomine, telefonikõnedele vastamata jätmine, eksitava teabe andmine jm). Kaupleja on lepingu sõlmimisel kasutanud ära tarbija kogenematust ja kogunud ning levitanud praktikat kaitseväekohustuse täitmiseks kõrvalehoidmisel, millega on eksitud ausalt ja õiglaselt mõtlevate inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtete vastu. Komisjon ei jaga kaupleja arusaama selles, et tal puudub vastutus tarbijale kirjeldatud näidete alusel tehtud valikute eest. Tarbijalepingu sõlmimisel tuleb kauplejal järgida tarbijakaitseaduses ja võlaõigusseaduses ettenähtud selgituste andmise kohustust; kauplejalt eeldatakse oma tegevusvaldkonna tundmist ja asjatundlikkust. Kaupleja ei ole tõendanud, et oleks tarbijale selgitanud pädevatele isikutele eksitava teabe andmisega kasneda võivaid tagajärgi.

Heade kommete vastasuse hindamisel tuleb lähtuda kõigist asjaoludest kogumis, sh lepingu sõlmimise eesmärk, asjaolud, poolte ettekujutusi ja ajendeid ning eesmärgid. Komisjoni hinnangul oli kõnealuse lepingu eesmärgiks ja sisuks kaitseväeteenistusest kõrvale hoidmine Kaitseressursside Ameti ja / või meditsiinitöötajate eksitamise ja kontaktide vältimise abil, mis on vastuolus inimeste õiglustunde ja väärtushinnangute ning õiguse üldpõhimõtetega. Seega on tegemist tühise tehinguga TsÜS § 86 lg 1 tähenduses.

TsÜS § 84 lg 1 järgi ei ole tühisel tehingule algusest peale õiguslikke tagajärgi ning komisjon sellisele tehingule otsust rajada ei saa. Seega ei oma vaidluse lahendamisel tähendust lepingu tühistamise või selle ülesütlemisega seonduv.

Tühisest tehingust ei tekkinud kauplejal tasunõuet. Tühise tehingu alusel saadu kuulub tagastamisele vastavalt alusetu rikastumise sätetele.

VÕS § 1028 lg 1 järgi võib isik, kes on rikastanud teist isikut olematu kohustuse täitmisega, saajalt üleantu tagasi nõuda, kui ei seadusega ei ole tagasinõuet piiratud.

Kaupleja ei ole esile toonud asjaolusid, mis piiraks üleantu tagastamist; tasu tagasinõudest keeldumisel ei saa tugineda tühise lepingu tingimustele. Kaupleja poolt tarbijale antud selgitustel ei ole õigusabi iseloom. Komisjonile esitatud tõendite järgi ei ole kaupleja andnud tarbijale selgitusi kaitseväeteenistuse ja kaitseväekohustuslase õiguste ja kohustuste kohta. Komisjoni arvates ei ole väärtust nõuannetel, mis on tarbijale antud soovitusena meditsiini-asutuste ja Kaitseväeressursside Ameti eksitamiseks eesmärgil ja mille sisu ja eesmärk on vastuolus heade kommetega. Seega on tarbija nõue kauplejale üleantu tagastamises põhjendatud ja tuleb rahuldada.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Aase Sammelselg

/allkirjastatud digitaalselt/